

”Adoption bygger på klass”

Text: Anna Fredriksson | Illustration: Lisa Wool-Rim Sjöblom | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 1 2018

Lisa Wool-Rim Sjöblom, du är mycket kritisk till internationella adoptioner. Varför?

– Adoptionsindustrin är mycket mörkare än jag insåg när jag började läsa på. Den allmänna bilden är att adoption är något positivt, det är fastslaget i lag och i praktik. Men berättelsen att vi är föräldralösa och fattiga och har räddats av adoptionen stämmer ofta inte. Det finns flera uppmärksammade fall där föräldrar har lurats att deras barn skulle få utbildning, där barn har stulits och nu pratar jag inte om förr i tiden, det sker även idag. Det är så mycket pengar inblandat. Resursstarka människor medverkar och ingår i ett system som systematiskt tar fattigas och utsattas, främst icke-vitas barn till förmån för familjebildning i väst. Jag kritiserar strukturerna, inte det privata.

Vem är du?

– Jag är illustratör och serietecknare, adopterad från Korea i slutet av 70-talet under den stora adoptionsvågen. Jag bor på Nya Zeeland sedan ett och halvt år, min man doktorerar här. Som barn längtade jag tillbaka till Korea. I Sverige är representationen av östasiater fruktansvärd, det är en av mina hjärtefrågor, det fanns ingen jag kunde identifiera mig med. Jag har mött mycket rasism. I tonåren är du identitetssökande oavsett var du kommer från. Jag kände att ”nu måste jag hitta mina förstaföräldrar annars klarar jag inte av det här.” Jag fick veta att inget fanns om mitt ursprung och blev väldigt olycklig. Jag fick inte den hjälp jag borde fått av adoptionsbyrån och mina papper var manipulerade. Det förhindrade min återförening i 20 år. När jag blev gravid med mitt första barn, då smällde det till. När man blir förälder gör många upp med sin barndom. Som adopterad är det kanske första gången du får träffa en biologisk släkting i och med

att du får barn. I mitt seriealbum Palimpsest* gestaltar jag hur jag sedan träffade min mamma.

Bottnar din kritik i personliga upplevelser?

– Min kritik vaknade på grund av personliga upplevelser, men bottnar inte i dem. Snarare tvärtom, trots att jag upptäckte att jag själv satt på manipulerade dokument hade jag svårt att acceptera att adoption skulle kunna vara problematisk. Det tog mycket research, andras vittnesmål och ifrågasättande innan jag vågade lyfta på locket.

Tycker du någon fråga är svår att debattera?

– Det handlar mer om saker som det inte är upp till mig att svara på. När jag ska svara på hur vi ska lösa frågan med alla barn som inte har någon familj, då är det som att fråga någon som är för en samtyckeslag hur man ska få män att sluta våldta. Jag pratar om barns rätt att aldrig någonsin behandlas som en handelsvara. När jag blir uthängd som homofob eller som att jag hatar adoptivföräldrar då kan jag bli trött. Jag tvivlar inte ett ögonblick på att adoptivföräldrar är utmärkta föräldrar, men jag anser inte att någon har rätt till andra föräldrars barn, bara för att de är mer resursstarka. Du måste kunna få stöd att behålla dina egna barn och inte tvingas lämna bort dem för att du är sjuk, ensamstående eller fattig.

Finns det adoptivföräldrar som delar dina åsikter?

– Absolut, men få i Sverige är öppet kritiska. I USA finns det adoptivföräldrar som forskat efter att de adopterat och sedan förstått att de medverkat till trafficking. Det finns en del som erkänner att det finns korruption. Debatten är väldigt låg i Sverige, Danmark har kommit mycket längre. Det blir så väldigt personligt här, "Jaha, så du tycker jag har köpt mitt barn!"

Hur ser din lösning ut?

– Dels handlar det om korruptionsbelämpning, dels om hur man sköter sin sociala välfärd i sändarländerna. Om preventivmedel, sexualundervisning, fri abort, att stötta

ensamstående och ekonomiskt utsatta mammor och föräldrar så att de inte tvingas lämna bort sina barn. Den kampen måste vi föra globalt. Det är problematiskt att vi adopterar från Korea som är ett rikt land. I andra frågor tar vi till sanktioner. Men Sverige har ett intresse av att adoptera barn. Adoption handlar om att vuxna önskar bilda familj. Men vi kamouflerar det i tal om barns rätt till familj. I Sverige däremot ska rätten till biologiska band bevaras till varje pris, här kan barn fara illa för att föräldrarätten är så stark. Barnperspektivet saknas i den svenska debatten både när det gäller familjehemsplacering och adoption.

Du tycker också att stödet till adopterade brister?

– Mycket ligger på privata organisationer och inte på staten, vilket är problematiskt. De som vill söka rötter till exempel genom Adoptionscentrum krävs på medlemskap och ska betala en schablonavgift på 3000 kronor. Det borde införas ett statligt bidrag för röttersök. Bidraget för att adoptera höjdes förra året till 75 000 kronor med argumentet att adoption inte ska vara en klassfråga. Rätten till sitt ursprung ska inte heller vara det, samtidigt bygger hela adoptionsindustrin på klass. Det är utsatta familjers barn som adopteras. Många kan aldrig återvända till sina förstaländer för de har inte råd. Det måste finnas mer resurser inte bara när man är barn. Alla adopterade borde ha rätt till terapi. Traumat kan upptäckas när vi är 35. Bland koreaadopterade är den vanligaste dödsorsaken suicid.

*Pergamenthandskrift vars ursprungliga textskrapats bort och ersatts med ny.

Lisa på instagram: chung.woolrim

Adoptioner kan ha varit olagliga

1971 till 1992, till stora delar under Pinochet-diktaturen, adopterades drygt 2 000 barn från Chile till Sverige. Adoptioner som ifrågasatts.

SVT och Chilevision har nu granskat adoptionshandlingar och

intervjuat mammor som enligt handlingarna frivilligt lämnat bort sina barn. I många fall har det inte gått till som det står i de officiella dokumenten rapporterar SVT. Det finns anhöriga som hävdar att deras barn togs ifrån dem helt mot deras vilja.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) ansvarar för internationella adoptionsärenden i Sverige och har bett den chilenska adoptionsmyndigheten om information om utredningen.

– De uppgifter som framkommit är förfärliga, säger Kristina Svartz, generaldirektör för MFoF, till SVT.

Föreningen Adoptionscentrum som förmedlat adoptionerna säger sig dock vara trygg med att de skötts lagenligt och säger att verksamheten granskats tidigare.

– Myndigheterna fann då att allt sköttes på ett korrekt sätt, säger Margret Josefsson, förbundsordförande i Adoptionscentrum till SVT.

”Ingen dokumentation som styrker det Adoptionscentrum hävdar finns”, skriver SVT.